

Wandeling 2

Halte 5: Wat de Afrikanen meebrachten

Afrikanen in Antwerpen zijn zich gaan groeperen rond het De Coninckplein, waar stilaan een kleine Afrikaanse buurt groeide. Niet met dezelfde allure als de Brusselse matongewijk, maar toch ook boeiend.

Fufu, dreadlocks en Nollywood

In de Muizenstraat zien we een Afrikaans *eethuisje en kruidenier*, zoals er ook in de Carnotstraat en verder in Antwerpen Noord te zien zijn. De Afrikaanse keuken werkt zeer veel met gedroogde eetwaren (bij gebrek aan elektriciteit een normale conserveermethode), wat men hier (ook al kan men hier verse voeding wél bewaren) vaak verder zet. We zien gedroogde stokvis, conservenvoeding, meloenpitten, bruine en groene linzen,... Ook bladgroenten zoals spinazie en kolen zijn zeer belangrijk. Verder is er de maniok, de fufu (een poedermengsel van maniok, banaan en aardappel), de bakbananen ('bananes plantains'). Qua vlees en vis wordt vooral gewerkt met kip, rund, schaap en geit, kabeljauw en schaaldieren. Specerijen zijn belangrijk: gember, chilipepers en andere. Bij de dranken valt, naast de vruchtensappen, de palmwijn en het gemberbier op.

Ook de *schoonheidcultuur* is erg opvallend in het straatbeeld. In de vele winkeltjes zien we boeiende producten. Afrikaans haar is vaak droog en te hard gekruld; daarom zijn veel producten te koop om het haar te versoepelen ('relaxers').

Namaakhaar is ook te vinden in alle formaten: in de vorm van pruiken, in te vlechten namaakhaar of in te naaien haarstukjes (waarvoor het eigen haar eerst tegen het hoofd wordt gevlochten, waarna de stukken worden ingenaaid).

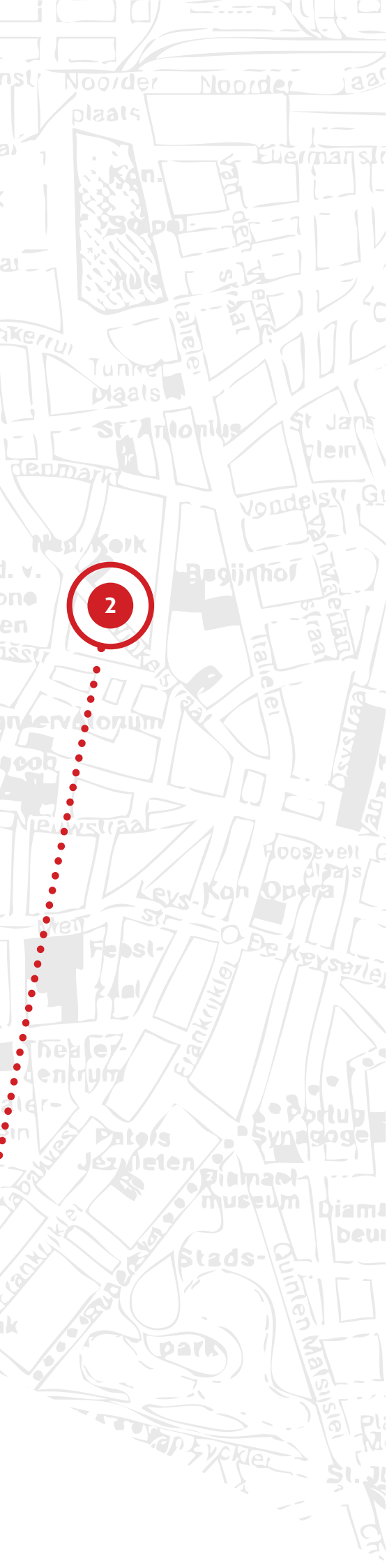
We zien ook veel producten voor lichaamsverzorging. In de 'clear touch' producten zit een chemische stof die de huid bleker maakt, wat Afrikanen vaak mooier vinden. Cacaoboter, glycerine en kokosmelk worden gebruikt om de huid te voeden en uitdroging van de huid te verhinderen.

Er worden ook andere Afrikaanse producten verkocht. Bijvoorbeeld Wax Hollandais: kleurrijke stoffen met Afrikaanse prints, in Nederland gemaakt. Ze staan bekend om hun goede kwaliteit en zijn langs twee kanten draagbaar. Ze zijn niet alleen in Europa te koop, maar ook in de meeste Afrikaanse landen.

We zien ook steeds meer *Afrikaanse videotheken* ontstaan. Een deel van de films komt uit 'Nollywood', de officieuze naam van de Nigeriaanse filmindustrie, die na Hollywood (VS) en Bollywood (India) de derde grootste is ter wereld. Films worden vaak met erg weinig middelen gemaakt, met een eenvoudige handcamera, en vaak enkel uitgebracht op video of DVD. Vaak terugkerende thema's bij de films zijn magie, wonderbaarlijke genezingen, corruptie en arme mensen die rijk worden. De films sluiten erg aan bij de belevingswereld van veel Afrikanen en hebben veel succes. Naast Nigeriaanse films zijn er ook Congolese en andere productiehuisen, met films gaande van erg amateuristisch tot erg professioneel, en hilarisch pathetisch tot sterk dramatisch. Naast Afrikaanse films verkopen de videotheken ook Afrikaanse lifestyle tijdschriften als *Today's Black* en *Women*.

In de Dambruggestraat ligt Le Poète. Zoals de naam laat vermoeden, worden hier geregeld poëtische en literaire activiteiten georganiseerd, door Afrikanen en Vlamingen. De Burundese uitbater schenkt hier heerlijke dingen, zoals de bananenwijn Hozagara of de niet-alcoholische jus de maracica.

De vorige eigenaar was Congolees. Het is in dit café dat het *Platform Afrikaanse Gemeenschappen*, zoals dat vandaag nog bestaat, is gesticht.

Afrikaanse kerken

Veel Afrikanen zijn (vanuit ons kolonisatieverleden) rooms-katholiek of protestant, maar wat vooral opvalt is de toename van het aantal **charismatische** kerken. Zij vertrekken vaak vanuit de Pinksterbeweging: een stroming binnen het christendom die sterk de nadruk legt op de Heilige Geest, die de discipelen van Jezus volgens de Bijbel op Pinksterdag ontvingen. Het beginnen spreken in een vreemde taal die men nooit geleerd heeft ('glossolalie') is dan een bewijs van het 'gedoopt zijn door de Heilige Geest'. De Pinksterkerken zijn zeer verscheiden, maar ze delen een aantal eigenschappen: een sterke nadruk op 'redding door geloof'; de Bijbel heeft een absoluut gezag; handoplegging en miraculeuze genezing; uitbundige zang met gebaren en opheffen van handen en dans,...

In het hele land zijn er zo'n 500 evangelische en pinksterkerken. Ook in Antwerpen springen de charismatische kerken **als paddestoelen uit de grond**. Er zijn vandaag naar schatting vijftienzeventig zo'n kerken (wat meer is dan katholieke parochies); 32 daarvan worden georganiseerd door Congolezen. De 'kerken' huizen in lege winkelpanden, achtergebouwen, garages, woonhuizen of, in het beste geval, in een heuse kerk of leegstaande cinema. Maar ze krijgen soms ook een katholieke kerk ter beschikking: elke zaterdag om 18u houdt een groep Congolezen bijvoorbeeld eucharistie in de Sint-Antoniuserk op de Paardenmarkt. De wildgroei van die kerken is logisch: iedereen die zich door de Heilige Geest 'geïnspireerd' weet, kan een kerk beginnen. Veel van die dominees hebben geen enkele theologische vorming. Vaak begint het met een plaatsje waar mensen samen komen; enkele miraculeuze genezingen en mond-aan-mond-reclame zijn voldoende om een nieuwe kerk op te laten starten.

De **organisatie** van die kerken verschilt sterk. Er zijn kleine kerkjes die zo snel weer verdwijnen als ze gekomen zijn, maar ook grotere kerken die een soort moederkerk in het buitenland hebben. De New Life Assembly is zo een kerk: in 2002 kwam de Nigeriaans-Britse Father Mike Nwanegbo naar Antwerpen en stichtte ook hier een kerk. In 2006 telde de kerk al 400 leden van vijftien nationaliteiten. De kerk organiseert de hele week door activiteiten, gaande van bijbelles over zang tot een opleiding Afrikaanse kapsels en manicure. Maar het wekelijkse hoogtepunt is de viering op zondagochtend.

De kerken zijn voor veel Afrikanen erg **positief**. Veel Afrikaanse migranten zijn op alle vlakken geïsoleerd: sociaal, cultureel en economisch. De katholieke kerk van hier biedt geen antwoord: daar verstaan ze immers de taal niet, vinden de vieringen saai of ontmoeten er enkel bejaarden. In de Afrikaanse kerken daarentegen ontmoeten ze land- en lotgenoten. De kerken slagen er ook in veel mensen terug hoop én hun zelfwaarde terug te geven: door het 'woord van God' worden leden vaak aangezet hun papieren wél in orde te maken, ze houden hun kinderen van de straat, ze leren Nederlands, ze zoeken werk. De kerkgemeenschap ondersteunt in socio-economisch overleven. Veel mensen zonder papieren vinden er terug een perspectief.

Anderzijds zijn er ook **negatieve** kanten. De kerkgemeenschap helpt bij problemen, maar dringt vaak ook diep binnen in het privé-leven, en legt een zware sociale druk op mensen. Dominees helpen, maar verwachten ook geld om de kerk draaiende te houden: een tiende van het inkomen, volgens de Bijbel. Voor arme migranten en mensen zonder papieren is dit verre van evident.

Mensen worden door de kerk soms ook geïsoleerd van hun omgeving. Mensen komen in de kerk aan op het moment dat ze het zwakst staan: wanneer ze hier pas aankomen, wanneer ze zonder papieren vallen,... Ze zijn dan erg vatbaar voor misbruik.

Het 'volle vertrouwen in God' doet mensen soms afzien van traditionele geneeskunde: 'God zal het wel oplossen', met soms escalerende gezondheidsproblemen tot gevolg.

Bronnen:

Sioen L., (25/3/2006), Reportage: evangelische en pinksterkerken, De Standaard
Lesaffer P., (6/6/2008), Geloof Pinksterkerken verhindert medische behandelingen, de Standaard
Antwerpen Averechts, Wereldkaart op stadsformaat

Gesprek met Billy Kalonji
Gesprek met Benedict Mayuku